

Zuzana Žalmanová

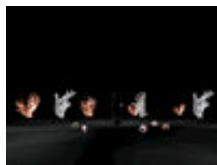
Ivor Diosi– homo universale

V apríli 2002 sme mali možnosť v galérii Priestor vidieť netradičnú výstavu s obsiahlym názvom Interaktívne inštalácie, virtuálna realita, umelý život. Vystavujúci autor (umelec, či skôr renesančný homo universale) Ivor Diosi zo Zvolena v životopise ako vzdelanie uvádza namiesto tradičných SUPŠ, VŠVU a podobných inštitúcií štúdium finančného managementu so zameraním na ochranu informácií (FM UK), Public Administration (Rotterdam), Medzinárodné obchodné právo (Leiden) a tiež dejiny filmu na VŠMU.

Kurátor Juraj Čarný tvrdí, že ide o mladého ambiciózneho autora, ktorý sa zaoberá intermediálnymi presahmi klasických médií, akými sú maľba a socha, a počítačového umenia, sound artu a videoumenia – so špecifickým zameraním na interaktívne projekty.

Pozrime sa teda na jeho umelecké (?) diela. Interaktívne inštalácie prezentované v galérii Priestor boli šité priamo na mieru. V dvoch priestoroch Priestoru umiestnil Diosi (kontrola pravopisu mi práve navrhla použiť radšej výraz Divosi) dve rozdielne diela, ako to už v postmoderne chodí, na pomedzí výtvarného umenia, hry a ex-pozície v najmodernejších prírodovedných múzeách.

Vo vstupnej miestnosti návštevníka snímala web kamera, a či chcel, či nechcel, po vstupe do jej zorného poľa sa stal súčasťou sveta na

obrazovke počítača. Pohybom ruky potom mohol rozhábať dianie. Špecifickým tancom mu odpovedal les virtuálnych rúk. Možno sa to zdá byť príliš jednoduché, ale na návštevníkov to malo silný účinok. Virtuálny návštevník sám určuje, čo sa bude v si-mulovanej krajine odohrávať. Väčšie či menšie vzrušenie zo spoluúčasti sa dá celkom opodstatnene prirovnať k detským hrám.

Do druhej miestnosti nainštaloval Ivor (Igor, Tvor, Dvor?) ďalší počítač, ktorý mohol návštevník ovládať pomocou joysticku. Ako napovedá už názov zariadenia (palička radosti) a pole jeho najčastejšieho využitia, motív tohto diela súvisel s počítačovými hrami. Diosi túto inšpiráciu otvorene priznáva, sám vysvetľuje, že zobral program konkrétnej počítačovej hry a zmenil detaily ako výzor stien miestností a pod. Okrem toho odstránil zmysel a cieľ hry (niekoho zastreliť). Jediným potešením násilníkov bolo, že si mohli kopnúť do pokrčených virtuálnych papierov povalujúcich sa na podlahe. Veľa radosti si užili návštevníci reálnej galérie Priestor, keď sa zároveň stali aj návštevníkmi virtuálnej galérie Priestor. Keď po známych schodoch zostúpili do podzemia, v kúte ich čakali tajné dvere. Za nimi ich dolu viedli točité schody, na ktorých konci sa návštevníkovi otvorila nočná krajina okolo Štrkoveckého jazera. Po skoku do jazera sa dalo znovu zostúpiť do galérie, nad ktorou sa trblietala vodná hladina. A hladina a kruh sa uzavreli.

Osamelosť návštevníka virtuálneho priestoru kontrastovala s prepchatou galériou. Dočasnému okupantovi stále niekto radil, poučoval ho a snažil sa ho urýchliť (pre správnosť však treba spomenúť, že uvedená situácia sa dala zažiť len

na vernisáži, v bežných dňoch nebol medzi virtuálnym a reálnym priestorom ani náznak uvedeného rozporu).

Predošlé aktivity Ivora Diosiho na poli argumentovanej reality a umelého života a tvorbu všetkého s tým spojeného (hardware, software, design, programovanie) si mohli všimnúť návštevníci s výtvarným umením zdanlivo nesúvisiacich podujatí ako Telecom '99 Geneva NY, Digitalsalon 2001, Cofax 2000 Bratislava. Výstava v galérii Priestor bola miestom prepojenia viacerých disciplín. Inštaláciou, ktorá mala čo povedať programátorom, fyzikom, deťom, dospelým, ale aj estétom, filozofom a milovníkom umenia.

Interaktívne inštalácie v 3D priestorovej simulácii, prípadne aj s dátami obsiahnutými na internete, umožňuje len kvalitná technológia, ktorá je samozrejme finančne náročná. Preto je podstatne viac ako umelecké výstavy rozvinutá oblasť počítačových hier, telekomunikácií či vojenských simulácií. Cena počítača s 3D animáciami vysoko prekračuje hodnotu bežného umeleckého diela. Toto prepojenie na „iný svet“, pre umenie existenciálne dôležité, mu pomáha prežiť a prináša nové inšpirácie a významy.

Zuzana Žalmanová (1980), poslucháčka FiF UK